

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből Pénteken October 22-dik napján, 1813-dik esztendőben.

Bavaria Ország.

A' múlt pénteken költ Magyar Kurir 31-ik darabjának utolsó lapján arról tudósítottuk tisztelt Olvasóinkat, hogy a' Fels. Bavariai Király *Maximilian József* a' Renu-si szövetségből kilépven a' szövetséges Fejedelmekhez állott, 's őket hathatóssan kívánja segíteni. Erről az igen fontos változásról következő napi parantsolatot adott ki lovasság Generálissa *Gróf Wrede* Braunaui fő hadi szállásában, October 15-ik napján:

„Az Eő Felségétől kiadott manifestumból általa látta azt az armáda, minémű okok indították légyen Eő K. Felségét arra, hogy a' Frantziák ellen öszve szövetkezett Hatalmasságokkal magát egyesítse, és azt a' hadi erőt 's eszközöket, mellyeket az Istemi gondviselés a' Királynak és a' Statusnak adott, annak a' bekességnek eszközlésére fordítsa, melly mind a' Kir. Statusoknak, mind az egész Német Orzágnak hasznokra fog lenni.

Katonák! Igen szép, nagy és nemes az a' kötelesség, mellyre a' mi leg kedvesebb Királyunk minket rendelt, azon idő alatt, hogy a' szövetséges Fejedelmeknek vitéz hadi seregeik már is sok szép győzedelmeket nyertek, és mind vitézségeknél, mind áthatatóságoknál annyi próbáit ad-

ták, hogy a' leg későbbi maradékok is bámulással fogják a' históriákban olvasni, mi is kötelesek vagyunk vitézségünk, engedelmességünk, 's áthatatosságunk által a' mi leg kedvesebb Királyunknak, a' hazának, a' szövetséges fejedelmeknek, és a' még most is nagy tereh alatt nyögő német nepeknek jó tettzéseket megnyerni.

„A' Király és a' vele szövetséges Fejedelmek, a' kik sem nem hódoltató korszak, sem nem valamely magános haszontól ösztönözöttek, azt akarják, hogy Német Ország német Ország maradjon, és Frantzia Ország is Fr. Ország, és hogy egész Európában bekesség legyen. — Ki leszen közzülünk, a' ki ezen felséges célnak elérése végett, a' maga vérit és életét örömet fel ne áldozza, kiki, a' ki az előbbeni háborúkban, a' Király és Haza szolgálatjában sebhelyeket kapott, büszke foglenni, ha ebben az új háborúban újabb sebhelyeket mutathat; nagy kívánsággal fognak az ifjú katonák a' veszedelemnek eleibe menni, tsak hogy idősebb bajtársaiknak érdemeikben részt vehessenek.

„Meglévőm én arra hivatattva, hogy egy számos Austriai Csász. Oszfály sereggel, a' mellynek, és a' mi osztály seregünknek vezérlése is réám van bízattatva, költsönös erővel munkálódjunk, és ezen táborozásnak minden veszedelmében és terheiben

J. Zeli 8.

részesüljünk, csak egy kívánságunknak kell lenni, hogy tudniillik barátságos egységünk, minden eszközöknek egyenlő felosztása, és minden terheknek 's veszedelmeknek költsönös viselése által szövetséges Fejedelmeinknek jó tettezéseket megnyerhessük.

„Az előbbi táborozásokban megnyer nyervén a' Kir. Ármadának erántam való bizodalomát, arra kérlek titeket velünk egyesült vitéz Austriai bajtársaim, hogy a' midőn ti hozzátok való bizodalomamról titeket bizonyosokká teszlek, ti is egész bizodalommal legyetek én hozzám. — Én egyedül a' betsüllet és vitézség mezejénn kereslek meg titeket, hogy vitéz tetteiteket tudálhassam, 's azokat a' mi szövetséges Fejedelmeink eleibe terjeszthessem. Minden erőlködésemben, minden erántatok való magam viseletemben olly fenek regulákat fogok tartani, a' millyeneket tartok a' Fels. Király hadi seregei eránt. — Nosza tehát hasonló bátossággal és álhatatossággal nyúljunk azon nagy tárgyhoz, a' mellyet a' mi Felséges Fejedelmeink előnkbe tettek!

„*Katonák!* Mivel meg lehet, hogy mi majdan a' Kir. Statusoknak határain is túl fogunk menni, hogy ott munkálkodhas saunk, a' hova mi rendeltettünk: gondol yátok meg, hogy azok az Országok, mel lyek ellenünk fegvert nem viselnek, mint barátok úgy jönnek hozzánk, hogy őket megszabadítsuk, nem pedig azért, hogy azokat a' terheket, mellyeket az ármadák a' dolgoknak természetek által is szaporí tani szoktak, szabad akarat szerént nagyí tsub. A' jó erköltsiség, mértékletesség, és kedveltető jó magunk viselete külön böztessen meg minket azon tartományok béli lakosoknál és polgároknál, hogy ók tőlünk ne féljenek, hanem inkább min ket szeressenek, hogy a' háború végződése után a' mi hozzájuk való menetelünkről 's általunk való megszabadittatásokról, háláa-

dó érzékenységgel emlékezzének.“ — Gróf *Wrede a' lovasságnak kommandirozó Ge neralissa.*

A' tsatározó mezőkről.

Felséges Urunk és Királyunk, a' szö vetséges ármadának előre való menetelek szerént gyakran változtattya a' maga fő hadi szállását. Töplitzből, a' hol a' Fran tziak ellen indított háború után, leg tovább mulatott Eő Felsége, October 4-ikén *Com motauba*, onnan azon hólnap 13-ikán *Marienbergbe*, a' Szakszóniai Királyságnak Cseh Ország mellett fekvő bánya városába, onnan néhány napok után *Chemnitzbe* hasonló Szakszóniai banya városba, onnan pedig October 15-ik napján *Altenburgba* a' Szakszen-Gothai hertzegeységnek egyik nevezetes városába költözött által a' leg kívánatosabb egészségben, 's ott a' hertzegei kastélyban szállott bé az oda való lakosoknak számos örvendező kiáltásaik közt. Azon a' napon a' Fels. Prussziai Király is oda ment Fels. Urunk tiszteletére. E' két nagy Fejedelmeknek oda való meneteleken lett örömkönek külső jelek által való kinyilatkoztatására estére az egész várost kivilágosították az oda való lakosok.

Az ezen Csász. Kir. fő hadi szálláson költ 15-ik Octoberi tudósítások szerént, a' hertzeg *Rosenberg K. Sz. Regimentjé* nek egyik vitéz kapitánya *Zadubszky*, Oc tober 12-ike után való éjjel Naumburgot Thüringianak Lipsiától hat mértföldre, a' Szala folyóviz mellett fekvő nevezetes és népes városát megtámadván, a' város kapu ján állott strázsákat lenyakalta, három Fr. tisztet, 's 400 közembert a' magok feladá sára kényszerített, és 150 hadi foglyot helyeztetett szabadságba.

October 11 és 12-ik napjain a' *Wittgenstein és Klenau* Generalisoknak előse regeik sok emhert elfogdostak az ellenség közzül, és azon hólnap 14-ikén, az ellen-

ség hadi erejének megkémlelésére egynéhány embert is küldött ki. Ez, tudniillik, az ellenség a' Wachau és Libertwolkwitz-i tétőket nagy erővel elfoglalta, és minekutánna Gr. *Pahlen* az ellenségtől elhagyott *Göbern* és *Gosza* faluhelységekből kiment volna, az Orosz lovas artilléria az ágyúzást elkezdte. — A' gyalogság a' nevezett faluhelységek eleibe marsirozott, Generál *Klenau* pedig Libertwolkwitzből az ellenséget kiűzette.

Ekkor a' Nápolyi Király vezérlése alatt lévő 8000 főből álló lovasság a' Gr. *Pahlen* vezérlése alatt volt hadi seregeket megtámadta, és mivel ezek az ellenségnél kevesebbek és erőlenebbek voltak, amazok előtt kéntelenek voltak hátrálni, melly után a' Wachau térségen tüzesen viaskodtak egymással a' lovas seregek, a' melly alkalmatossággal számos holtakat és sebbe-esteket hagyván hátra az ellenség, hátra veretett. — De mivel észre vétetődött, hogy nagy számú ellenség jöjjön segítségekre, a' verekedést az egyesült seregek félbe hagyták, és jónak találták, hogy estelig réájok ágyúzzanak. — A' következett éjjel ismét négy Fr. Kurirok fogattak el, a' kiknél talált levelekből igen fontos dolgok nyilatkoztak ki.

A' Marienbergi 13-ik Octoberi fő hadi szállásról jött tudósítások szerint, a' hol a' Fels. Austriai Császár és Ap. Király volt, és a' Feldmarsal herczeg Schwarzenberg Al-tenburgi hadi szállásáról jött tudósítások szerint, az egyesült szövetséges Ármadák oly közel voltak egymáshoz, hogy azokat egy egésznek lehetett tartani. A' Svéciziai Korona hertzeg, és a' Blücher Gene-rál hadi seregei *Halle* és *Merseburg* közt táboroztak; és a' nagy armadának fő hadi szállása a' következett napon *Zeitz*-be tétetett által. — Az ellenséges armadáról an-

nyi tudva volt, hogy *Napoleon* Császár, Lipsiának szomszédtságában Würzenben volt, hogy onnan későbbben Eilenburgba, onnan pedig Wittenberga szomszédtságába tétetődött legyen által. — A' Frantzia armada, a' mint írják, a' Frantzia Országgal való egyesüléstől mindenponton elszakasztott. — Octob. 8-ik napján újabbán egy Fr. Kurir fogatott el, kinél igen fontos levelek találtattak, nevezetesen arról, hogy igen kétséges kimenetelű környűállások közt legyen a' Fr. armada.

A' *Bennigsen* Grosz Generál fő hadi ereje, a' mint az újság levelek hirdetik, *Drezdában* van, a' hol az 1-ső és 14-dik Frantzia corpusoknak maradványaik fekszenek. — A' Königsteini Kommandáns Gr. *Bubna* Austriai F. M. Lajtnantnak világosan megizente, hogy ő az Albi folyóvízen való hajókázást tellyességgel meg nem akadályoztattya.

October 14-ik napján minden szövetséges armadánál kihirdettetett, hogy a' Fels. Báváriai Király *Maximilian József* a' szövetséges Fejedelmek mellé állott legyen, és hogy Európa szabadságának eszközése végett számos hadiseregeket állíttson ki, és kaptsólyon öszve a' szövetséges Fejedelmeknek hadi seregekkel.

A' múlt posta napon költ Magy. Kurir 178-ik lapján azt irtuk vala, hogy Orosz Generál Major *Csernitseff* a' Westfáliai Királyságnak fő városába Kasszelbe bényomult, de hogy nagy erő menvén ellene, kéntelen volt abból kimenni. Erről minden Német Országí levelek egyenlőképen szóllottak. Mindazáltal minekutánna ő, t. i. Generál *Csernitseff* több segítő sereget nyert, és a' Westfáliai ottan volt hadi népek számáról 's erejéről tudósított volna, ismét megfordult, Kasszel városát megtámadta, 's azt szerencsésen el is fog-

lalta Erről a tárgyról következő módon szólnak a 29-ik Septemberi Kasszeli újság levelek:

„Tegnap, *ügymond*, egynéhány száz Kozákok jöttek a város eleibe, mindazáltal öly módon fogadtattak, hogy nem egy hamar fog kedvek lenni az ide való vissza jövetelre. Sok veszteségek után az erdőn keresztül futottak. Azomban Sept. 27-ik napját követett éjjel ismét számos Kozákokból álló portázó sereg jelent meg Kasszel városa előtt, melly minekelőtte oda érkezett volna, a Lipsiai kapu és a Fulda folyóvízen lévő híd bezárattak és berakattak, a strázsák száma meg öregbített. Reggeli 8 órakor az apró fegyverből való lövöldözés a Lipsiai kapu előtt elkezdődött, a hol tudniillik az ellenség megjelent, és a honnan az alsó városba bé is nyomult. A Yeromos Napoleon nevével viselő huszár regimentből valók közzül mintegy 50 ember, flintákkal és stútzokkal felfegyverkezve a Fulda hídnál gyalogkatona szolgálatokat tettek öly foganatosan, hogy noha az ellenségnek ágyúi voltak, még is semmire sem mehettek.

A Fels. Király, minekutánna a városban egynéhányszor hadi tanácsot tartott volna, estéli 9 órakor a Frankfurti kapun ki ment, és osztályos Generális *Alix* maradt a városban, a kire tudniillik a város védelmezése bízattatott vala, a ki öly hatalmasan is viselte magát, hogy kéntelenek voltak a Kozákok nem kevés veszteségek után magokat hátrább vonni, s a körülbelöl lévő erdőkbe rejtezni.

A következő napon, úgyaint Sept. 30-ik napján ismét megjelenvén a Kozákok a várost ágyúzni kezdettek; de ekkor sem boldogulhattak volna feltételekben; ha a városban lévő kösség és sohonnai emberek zenebonát nem indítottak, a katonákat fegyvereiktől meg nem fosztották,

velek ellenségesképen nem bántak, a kapukat fel nem nyitották, s azokon a Kozákokat a városba bé nem botsátották, és a katona előjárókat az eleikbe adatot capitulázióznak elfogadására nem kényszerítettek volna. Illyen képen még azon estve egynéhány Kozákok mentek bé azon városba *Dörnberg* Orosz Oberster vezérleése alatt. Más és több Orosz hadi tisztetek is mentek bé azon városba az örömtől megrészegedett kösségnek hurra kiáltásai közt.

A következő napon, úgymint Octob. 1-ső napján Generál *Cserniseff* is sok hadi tisztektől kísértetve bé ment azon városba a köznépnek örvendező kiáltásai közt, egy néhány száz Kozákokat és dragonyosokat vezérelvén oda bé, és mingyárt akkor *Kasanovits* Obristlajthantot nevezte ki a város Kommendánsának, egyszersmind a Kasszeli fegyvertárból sok eszközökét ki vitelt. — October 2-ik és 3-ik napjain mindent, a mi a közönséges kasszáokban, magazinokban, polgári és katona táarakban taláztatott, másuvá vitette. — October 3-ik napjának reggelén a helytartó, a polgármester, a posta direktor, és más tekintetesebb személyek a Kozákoknak táborhelyekbe mint kezesek kivitettek. A polgári tanács a polgármestertől megfosztatván, mingyárt öszve gyűlt, ét több tehetős személyeknek s közönséges hivatalba lévőknek megeggyezésekből egy Commissiót állítottak fel a város kormányozására. Ugyan akkor az egész nemzeti Gárdisták fegyverbe öltöztettek, és minekutánna ezeket az intézeteket maga az Orosz Generális is helybe hagyta volna, ez, delután két órakor, minden vezérleése alatt lévő néppel együtt onnan *Mindenbe* ment.

E meglévén, minden strázsákat megsaporítottak a nemzeti gárdisták, s minden úttzákra sok patrollokat, az az, vigyázó katonákat küldöttek ki. Sok városban

találtatott falusi emberek honnyaikba vissza küldettek, a' zenebonáskodók pedig megfogattattak, annak hallására pedig, hogy a' városon kívül a' zenebonáskodó emberek gyűléseket tartsanak, azoknak széllyel verettetésekre nemzeti gárdisták küldettek ki.

Mind ezek meg lévén, October 7-dikén délután 2 órakor a' Yeromos Napoleon nevét viselő huszár regementből két eskadron, és egynéhány Fr. [eskadronok, lánthatások, dragonyosok, és lovas vadászok mentek bé azon városba: t. i. Kasszelbe. — A' következett napon gyalog seregek is számoosan mentek oda bé. — *Allix* Generál is sok hadi népet vitt oda bé, 's minyáit akkor egynéhány hirdetményt tett közönséssé, mellyben arról tudósította a' lakosokat, hogy a' Wesszfáliai Király őtet a' maga segédjévé tette, és hogy minden közönséges hivatalbéli személyeket hivataljaiknak folytatásokra, 's minden polgárokat, lakosokat szokott foglalatosságoknak gyakorlásokra inti, 's egyszersmind azt is tudokra adja nekik, hogy mind azokért, a' mellyek a' katonai ispotályokból elvitettek, szoros számadásra fogja őket húzni.

Az Albis alsó Környékéről.

A' *Wallmoden* Anglus Generális vezérlése alatt lévő armada fő hadi szállásán kiadatni szokott újság leveleknek egyik darabjában következő módon adatik elő *Davoust* Frantzia Marsalnak táborozása: A' fegyver szánésnek eltelése után, úgymond, olly bizakodással kezdette el Marsal *Davoust* az ellenségeskedést, hogy annak jó végét fogja érni, következő okokra nézve: *elsőben*, mivel az ő hadi ereje a' Generál *Walmoden* hadi erejét felülhaladta; *másodszor* kevésre betsülte az ellenkező részt, mivel a' mint *Napoleon* Császárnak elfogott leveleiből világosan ki

tettzik, őtet avval híregette, hogy a' Generál *Wallmoden* hadi népe keveset ér; *harmadszor*, mivel maga sem kételkedett arról tsak egy szempillantatig is, hogy *Napoleon* Császár az Albis felső részén első tsapással diadalmat veszen a' maga ellenségein, és az ő győzedelmeit is könnyíteni fogja. Azomban másképpen ütött ki a' dológ.

Marsal *Davoust* (olvasd *Davout*) több pontokon nagy erővel ütött ki, és *Schwerin* ellen intézte a' maga győzedelmeinek folytatását. Azonban a' *Napoleon* munkáságának erejével kevés közösülése van a' *Davoust* mozgásainak, mivel 8 mértföldnek hátra hagyásában ő 9 napot töltött el, 's olly mesterségesen intézte a' maga marsútját, hogy *Wellahn* mellett a' maga ellenségeinek egy osztály seregét 20000 emberrel támadta meg, és a' maga bosszúságára azt kellett néki tapasztalni, hogy sem az ő nagy hadi erejétől, sem talentomtól senki meg nem reitent. A' Fr. újság levelekben úgy adódott elő a' *Wellahni* verekedés, mintha a' *Wallmoden* osztály serege egészen öszve morsoltatott és széllyel szóratott volna, holott semmi egyéb széllyel nem szóratott, hanem a' Marsalnak a' könnyebb győzedelemhez való reménysége, hogy az ő segítségekre számos lovasság fogna menni, a' kik a' Kozákoknak tsapátásokra megrettenvén, hirtelen a' gyalogság háta megé vonták magokat, 's onnan egy tapottnira sem mentek.

A' *Wellahni* verekedés után, mellyben Marsal *Davoust*nak 20000 embere 6 ezer embertől megijedvén *Schwerin*be vonta magát; Generál *Wallmoden* oldalastag *Neustadt* felé marsirozott, Gen. *Wegesack* *Rostok* felé, Gen. *Tettenborn* pedig a' Marsal *Davoust* háta megett úzte az ő hátsó seregét, 's az ellenségnek minden egymással való közösülését félbe szakasztotta. Úgy tettett, mintha a' Marsal Dá-

vonstnak hadi foglalatosságai Schwerin városának elfoglalása után kezdődnének el, a' melly vélekedést Vismárnak a' Gen. Loison osztály seregétől lett elfoglaltatása is meg erősített. Mindazáltal a' Marsal vigyázósága minden öszve vetéseket meg szégyenített, az ő minden mozgásainak tzelja egyodül Schwerin városa volt. Eszébe tartván szüntelen azt a' nagy szerenstéllenséget, melly a' múlt esztendőben Moskauban a' Fr. armadát érdeklerte, tanátosabbnak tartotta rövidebb lineára szoritani a' maga hadi foglalatosságait, 's azokat a' Schiwerini tavak mellett egyszeriben felbe szakasztotta, és sokáig semmihez sem kezdett. Ez az ő henyélése 's dologtalansága alkalmatosságot szolgáltatott a' szövetséges hadi seregeknek arra, hogy minden oldalról nyughatatlankodtassák a' Kozákok által, minden transportjaikat, az az, eleséges és fegyveres szekereiket elvehessék, kurirjaikat elfoghassák, egy szóval, hogy ötét minden úton módon bosszonthassák, 's nyughatatlankodtassák. Végteére olly vakmerők voltak a' Kozákok, hogy táborhelyének széléig hetsúszták, 's egy pár hurrával ötét megköszöntötték, és még sem mérészlett a' Schwierini nagy tó mellett lévő térségre kimenmi.

Ennek végezetét a' jövő posta napon.

Frantzia Birodalom.

A' hivatal szerint való Fr. újság leveleknek 6-ik Octoberi darabja következen-

dó dolgokat foglal magában: A' Fels. uralkodó Császárné és Kiralyné a' Fr. Armadának jelenvaló fekvéséről 's környüülésairől következendő tudósításokat vett Septemb. 29-ik napján: Az ifjú testörző seregnek kommadóját a' Reggiói Hertzegré (Marsal Oudinotra) bízta a' Császár. — A' *Kastiglionei* hertzeg (Marsal Augereau) a' vezérlése alatt lévő corpussal marsban van, hogy a' Saale folyóvíz mellett lévő szoros nyilásokat elfoglathassa. — Hertzeg *Poniatowszky* a' vezérlése alatt lévő hadi seregekkel Penig ellen marsirozott. — General Gróf *Bertrand* Sept. 26-ik napján a' Berlirt fedező ellenséges armadára ütött, azt a' Wartenburgi hid előtt való földváríg vissza nyomta, elfoglalta, és széllyel hanyatta.

A' Moskwa hertzeg (Marsal Ney) a' 7-ik Fr. osztály sereggel Oranienbaum alá ment, egy Dessau előtt állott Svetziái osztályt az Albis folyóvíz bal partjára menekészerítette, és az ott tsidált hid előtt való földvárat is széllyel hanyatta. — Azon folyóvíz job partjáról sok haubitzáat hányt az ellenség Wittenbergbe. — September 28-ikán a' 2-ik lovas Corpust a' Weissigi tetőkön megvizsgálta a' Császár, Septemberben rossz volt az időjárása, szüntelen eső esett; reménylik, hogy Octoberben kedvezőbb leszen az időjárása. — A' Neufchateli hertzeg (Marsal Berthier) a' Fr. egész Armadának Major Generálja, az az, leg főbb igazgatója, epesártól való forró hidegleléséből felgyógyúlt s. a. t.

A' Bétsi Cursus Okt. 20-ik napján: — 100 Forint Conventziós pénz, 168 $\frac{1}{4}$ Forint Váltótzedulában. — Egy Császár arany 8 forint. — Egy Hollandus arany 8 Forint és 8 kr.